

بامن بخوان

khanak.org

koodaki.org

بنیاد علمی - فرهنگی کرامی

گزارش «با من بخوان» در محله حسن آباد مشیر یزد

مهر ۹۱ تا آبان ۹۲

معرفی برنامه «با من بخوان» در محله حسن آباد مشیر

بنیاد علمی- فرهنگی گرامی در تابستان ۱۳۹۱ بر آن شد که برنامه‌ای را برای ارتقا سطح زندگی فرهنگی کودکان و نوجوانان منطقه حسن آباد مشیر و خانواده‌های آن‌ها در محل پیاده کند. به همین سبب با موسسه پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان پیمان‌نامه‌ای را به امضا رساند تا کارشناسان آن موسسه با اجرای برنامه «بامن بخوان» در هنرستان کار و دانش فردین دخت دکایی یزد (که همین بنیاد پیش از این پایه گذاشته بود) به این هدف جامه عمل بپوشانند.

برنامه «با من بخوان» با زیر پوشش گرفتن ۲۰۰ کودک و نوجوان و ۸۰ خانواده از مهر ۱۳۹۱ در محله حسن آباد مشیر آغاز و در آبان ۱۳۹۲ با برگزاری یک جشن، نخستین سال فعالیت خود را به پایان رساند. **ویژگی‌های منطقه:** حسن آباد مشیر یکی از محله‌های حاشیه‌ای شهر یزد به شمار می‌آید. این محله در شمال شرقی شهر یزد قرار دارد و دارای باغ‌های فراوان و زمین‌های زراعی است. پیشینه تاریخی این منطقه دست‌کم به ۹۰۰ سال پیش می‌رسد اما آثار باقیمانده در حسن آباد بیشتر مربوط به دوره قاجاریه است. تمام آثار موجود در حال خراب شدن است.

در حسن آباد، اگر چه شماری از خانواده‌های فرادست نیز زندگی می‌کنند، اما در کل به سبب پایین بودن سطح زندگی بسیاری از ساکنان، به منطقه محروم و فقیر نشین مشهور شده است. در سال‌های پیش به سبب مهاجرت بسیاری از ساکنان روستاهای فقیر و محروم شهرستان‌های یزد و همچنین خانواده‌هایی از زابل، زاهدان، کرمان و سیرجان و شماری از افغانستان، حسن آباد مشیر به یکی از مناطق مهاجر نشین بدل شده است.

در این منطقه هیچ نوع مرکز تفریحی و فرهنگی و کتابخانه برای کودکان و نوجوانان وجود ندارد. بر مبنای پرسشنامه‌هایی که از وضعیت خانوادگی ۲۰۰ کودک و نوجوان پیوسته به طرح، پر شده است، ۷۰ درصد پدران دارای شغلی با منزلت پایین هستند (کارگر، راننده، آشپز، بنگاه‌دار، خدمتکار، نانوا، مغازه‌دار، کارواش، سلمانی، قصاب)، و نیم بیشتر آن‌ها کم سوادند. از ۲۰۰ کودک و نوجوان که در این طرح نام‌نویسی کرده‌اند، نزدیک به ۹۱ درصد آن‌ها ایرانی و ۹ درصد افغان هستند.

هدف‌های اعلام شده در طرح پیشنهادی :

- دسترس‌پذیر کردن کتاب‌های مناسب و با کیفیت به کودکانی است که در زیست روزمره نمی‌توانند به این کتاب‌ها دست یابند
- تاثیرگذاری بر ذهن و رشد کودکان در فرایندی چندگانه، در برگیرنده کنش ورزی ذهنی و هموار ساختن شکوفایی و خلاقیت در زندگی روزمره و آموزش
- کمک به رشد اجتماعی یا جامعه‌پذیر کردن کودکان و نوجوانان
- کمک به بازسازی شخصیتی یا گره‌گشایی از گره‌های روانی آن‌ها از راه همذات‌پنداری یا برگرفته از شخصیت‌های داستانی و برون رفت از دنیای بیرونی و درون رفت در دنیای تخیلی
- کمک به بهبود چهار مهارت پایه سواد: گوش سپردن، بیان کردن، خواندن و نوشتن

برای رسیدن به این هدف‌ها، گام‌های زیر براساس طرح «با من بخوان» تعیین شد:

- رساندن کتاب به دست ۲۰۰ کودک و نوجوان
- برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای مربیان داوطلب در این طرح
- برگزاری نشست‌های بلندخوانی برای کودکان و نوجوانان و اجرای فعالیت‌های در پیوند با کتاب‌ها
- کارگاه‌های توجیهی - آموزشی برای ۸۰ خانواده
- تشکیل کتابخانه‌ای از کتاب‌های با کیفیت و امانت کتاب به خانواده‌ها و فرزندان‌شان
- مستند کردن تجربه‌ها برای ارزیابی و به اشتراک گذاشتن

جامعه آماری :

- در این پروژه ۲۱۸ کودک و نوجوان ابتدا نام‌نویسی کردند که به سبب‌های گوناگون این رقم در پایان پروژه به ۱۵۸ نفر رسید.
- یکی از سبب‌ها، جلوگیری خانواده‌ها از شرکت دختران به ویژه در سنین سال‌های آخر دبستان، راهنمایی و دبیرستان در نشست‌های کتابخوانی بود. برای نمونه از شمار ۱۰ دختر دانش آموز راهنمایی که در ابتدا نام‌نویسی کرده بودند، پس از دو جلسه سه نفر شرکت کردند و پس از مدتی به صفر رسید. سبب دیگر، کاهش شمار دانش آموزان پسر در مقطع راهنمایی و دبیرستان یا هنرستان بود. در ابتدا نزدیک به ۵۰ پسر در این مقطع نام‌نویسی کردند. به سبب نبود مربی مرد این کلاس‌ها نیز تعطیل شد. در این پروژه شمار بیشتر مربیان داوطلب از میان خانم‌ها بوده است. شمار داوطلبان مرد برای نشست‌های کتابخوانی در بیشترین زمان به دو نفر رسید که آن‌ها نیز پس از مدتی به سبب اشتغال در مکانی دیگر یا انتقال به یک شهر دیگر در کلاس‌ها حضور نیافتند. به همین سبب‌ها کلاس‌ها برای دوره راهنمایی به تدریج به کل تعطیل شد و در نتیجه شمار کل شرکت کنندگان از ۲۱۸ نفر به ۱۵۸ نفر کاهش یافت.
- بر اساس آمار به دست آمده از همان ابتدا دخترها بیش از پسرها در نشست‌ها اسم نویسی کردند و در مجموع دخترها بیش از پسرها به خواندن کتاب علاقه نشان دادند.
- از ۱۵۸ نفر کودک شرکت کننده در این پروژه ۴۲ درصد پسر و ۵۸ درصد دختر هستند. به عبارت دیگر شمار دخترانی که در برنامه شرکت کرده‌اند ۱۶ درصد بیش از تعداد پسران است. اختلاف بین تعداد دخترها

و پسرها با افزایش گروه سنی افزایش پیدا می‌کند. یکی از دلایل این مسئله این است که به طور کلی دختران به ویژه در گروه سنی دبستان به خواندن کتاب علاقه بیشتری نشان می‌دهند. (جدول ۱ - پیوست یک)

اطلاعات کودکان شرکت کننده در «برنامه با من بخوان» یزد

از ۱۵۸ کودک شرکت کننده در این طرح ۹۴ درصد ایرانی و ۶ درصد افغان هستند. از میان کودکان و نوجوانان شرکت کننده، ۱۰ درصد مهد کودکی، ۱۳ درصد پیش دبستانی، ۳۴ درصد سال‌های نخست دبستانی، ۴۳ درصد سال‌های پایانی دبستانی و ۱ درصد پایه دبیرستانی بودند. (جدول ۱ و ۲ - پیوست یک)

- ۷۰ درصد پدران در این منطقه کارگر، راننده، آشپز، بنگاهدار، خدمتکار، نانوا، مغازه‌دار، سلمانی و قصاب هستند. ۸۷ درصد مادران خانه‌دار هستند و تنها ۷ درصد مادران شاغل هستند. (جدول ۱-۳، ۲-۳ - پیوست یک)
- از سوی دیگر ۳۴ درصد پدران و ۳۹ درصد مادران کم سواد هستند یعنی میزان تحصیلاتشان بین ابتدایی و راهنمایی است. (جدول ۱-۴، ۲-۴ - پیوست یک)
- ۲۵ درصد از کودکان پیش از اجرای برنامه «با من بخوان» تجربه کتابخوانی داشته اند.

گزارش بر اساس پیشرفت برنامه

برنامه با من بخوان در یزد با دو سفر پیاپی کارشناسان موسسه از تهران به یزد و دیدارهای مختلف با افراد علاقه‌مند و داوطلب برای پیوستن به این طرح آغاز شد. هدف آن بود تا از میان داوطلبان، مربیانی علاقه‌مند برای کتابخوانی برگزیده شوند. گروه «با من بخوان» به سرپرستی نهضت قریشی نژاد و همکاری و هماهنگی مستانه فکور، از فرهنگیان و خیرین شهر یزد، توانست پس از یک ماه گروهی از جوانان علاقه‌مند و داوطلب را گرد هم آورد تا برنامه «با من بخوان» را یک سال در این محله یزد پیش‌برند.

ابتدا سرپرست و هماهنگ کننده طرح کار اطلاع رسانی را آغاز کردند. آن‌ها چندین جلسه پیاپی با دانش آموزان هنرستان ذکایی، گروه اولیاء و مربیان هنرستان، دانش آموزان و آموزگاران و مدیران چند مهدکودک، دبستان دخترانه و پسرانه و راهنمایی در محل برگزار کردند و درباره اهمیت کتابخوانی و تأثیر آن در رشد آموزشی و شخصیتی کودکان، سخن گفتند. سپس با تهیه اطلاعیه‌ای که در محل پخش شد، از خانواده‌ها دعوت شد تا برای استفاده از کتابخانه و اسم‌نویسی کودکان خود برای شرکت در کلاس‌ها به هنرستان بیایند (اطلاعیه به پیوست شماره دو است).

در نهایت بیش از ۲۱۸ کودک و نوجوان به طرح پیوستند. ۸۰ خانواده نیز برای پیوستن به این طرح و شرکت در نشست‌های آموزشی و دریافت کیسه‌های کتاب هر دو هفته یک بار ثبت نام کردند. برای نخستین بار بود که خانواده‌ها نیز در برنامه با من بخوان درگیر شدند.

با شکل‌گیری گروه مربیان کتابخوانی «با من بخوان» در یزد، که در آغاز شش نفر بودند، چندین نشست پیاپی با داوطلبان برگزار شد تا گروه با ویژگی‌های طرح آشنا شوند و درباره چگونگی اجرای طرح «با من بخوان» در حسن‌آباد مشیر گفت‌وگو کنند. سپس چند نشست تخصصی با عنوان‌های: «اهمیت کتابخوانی»، «راه‌های ترویج کتاب»، «چگونگی معرفی کتاب به کودکان» برای مربیان برگزار شد. یادآوری می‌شود که با این رویکرد که از نیروی کار مادران با سواد برای این پروژه استفاده شود، از مادران نیز برای شرکت در این کارگاه‌های آموزشی دعوت شد. ولی هیچ یک از مادران برای شرکت در این کارگاه‌ها اعلام آمادگی نکردند. این امر می‌تواند به سبب پایین بودن میزان سواد والدین و نداشتن انگیزه و وضعیت معیشتی خانواده‌ها باشد.

گام یک : رساندن کتاب به دست کودکان

در این برنامه، هر سه ماه یکبار برای هر ۵ کودک در ۴ گروه سنی پیش دبستان، سال‌های نخست دبستان، سال‌های آخر دبستان و راهنمایی ۱۲ عنوان کتاب فرستاده شده است. در مجموع نزدیک به ۲۷۰۰ جلد کتاب برای کودکان شرکت کننده در این طرح ارسال شد. همچنین برای ایام نوروز ۱۳۹۲ و تشویق کودکان و نوجوانان به کتابخوانی در روزهای تعطیل، ۱۶۹ نسخه کتاب به عنوان عیدی به کودکان هدیه شد.

گام دو: آموزش مربیان

برابر با طرح اولیه، در طول یک سال کارشناسان موسسه موظف شدند که ۴ کارگاه دو روزه آموزشی برای مربیان برگزار کنند. در این یک سال بین ۲۵-۳۰ نفر مربی آموزش دیدند. افزون بر ۴ کارگاه آموزشی پیش بینی شده، بدون پیش بینی اولیه، هر ۱۵ روز یکبار یک نشست آموزشی دو تا سه ساعته برای مربیان از سوی سرپرست طرح برگزار شد. نخستین کارگاه دو روزه آموزشی «با من بخوان» در تاریخ ۱۲ و ۱۳ آبان ماه تشکیل شد.

پس از آن، از کودکان ثبت نام شده، هفت گروه کتابخوانی تشکیل شد. هر گروه هفته‌ای دو نشست کتابخوانی داشتند. از آن جاکه مربیان تازه کار بودند و تجربه‌شان در کتابخوانی با کودکان اندک بود، سرپرست طرح بر آن شد تا هر ۱۵

روز یکبار برای هماهنگی کار مربیان و رفع مشکلاتشان به یزد بروند و با آن‌ها نشست‌های آموزشی داشته باشند. در طول این یک‌سال، مربیان و کتابدار طرح می‌توانست در هر زمان که لازم باشد با سرپرست طرح یا دیگر اعضای کمیته «با من بخوان» در موسسه پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان تماس داشته باشند و مشکلات خود را مطرح کنند. گزارش‌های دریافت شده از مربیان از نشست‌های کتابخوانی نشان می‌دهد که مربیان در اداره کلاس‌ها، بلندخوانی با کودکان، انجام فعالیت‌های در پیوند با کتابخوانی، گفت و گو با کودکان و داشتن خلاقیت به تدریج توانا تر شده‌اند، تا به آن جا که اکنون مربیان آموزش دیده به مربیانی توانمند بدل شده‌اند و این یکی از هدف‌های مهم این طرح بوده که به تحقق پیوسته است. برنامه کارگاه‌ها پیوست گزارش است (پیوست شماره سه).

گام سه : برگزاری نشست‌های بلندخوانی برای کودکان و نوجوانان

در طول یک سال هر هفته ۱۶ کلاس کتابخوانی برای کودکان ۵-۱۲ ساله تشکیل شد و ۱۵۸ نفر از کودکان این محله هفته‌ای دو بار در نشست کتابخوانی شرکت کردند.

افزون بر این در هر کلاس کیسه‌های سه ماهه کتاب، ۱۲ عنوان برای هر ۵ کودک و برگه‌های فعالیت برای هر کودک، در دسترس کودکان بود تا آن‌ها با هماهنگی مربیان کتاب‌های مورد علاقه خود را به نوبت از این کیسه‌ها به امانت به خانه ببرند.

هر مربی موظف بود برای هر کتاب پرسشنامه‌ای پر کند. این پرسشنامه در مجموع شاخص‌های کمی: شمار کتاب‌های خوانده شده برای هر گروه سنی، شمار جلسه‌های کتابخوانی با کودکان، شمار جلسه‌های فعالیت با کودکان، شمار کلاس‌های هر مربی و شمار واژه‌هایی که کودکان در هر جلسه کتاب خوانی نمی دانستند را روشن می‌کرد. همچنین هر مربی موظف بود که در دفترچه‌ای به نام دفترچه‌ی مشاهدات واکنش‌های کودکان را ثبت کند و هر سه ماه گزارشی از فعالیت خود را به شکل شفاهی و کتبی ارائه کند. (پیوست شماره چهار)

از تابستان ۱۳۹۲ برای حدود ۱۵ کودک ۳-۵ ساله هفته‌ای دو روز کلاس پرورش خلاقیت و کتابخوانی برگزار شد. بسته‌های پرورش خلاقیت انتشارات مبتکران (قصه، شعر، مهارت‌های زندگی، نمایش خلاق، آزمایش‌های علمی و...) و بسته آوا ورزی و الفبا ورزی برای آموزش این کودکان تهیه شد. این کلاس‌ها بدون پیش بینی اولیه طرح و بنا به نیاز و درخواست مردم تشکیل شد.

گام چهار: آموزش خانواده‌ها

در نخستین نشست کارگاهی خانواده‌ها، نزدیک به ۸۰ مادر و چند پدر شرکت کردند. با آن که در طرح پیش

بینی شده بود که در سال چهار کارگاه برای مادران برگزار شود، در عمل احساس شد که خانواده‌ها به ویژه مادران به نشست‌های بیشتری برای راهنمایی و مشارکت و پشتیبانی از طرح نیاز دارند. بنابراین هر ۱۵ روز یک بار که خانواده‌ها برای امانت گرفتن کیسه‌های کتاب به کتابخانه مراجعه می‌کردند، نشست‌هایی آموزشی نیز برای آن‌ها برگزار شد.

گام پنچ : شکل گیری کتابخانه کتاب‌های با کیفیت کودک و نوجوان

یکی از مهم‌ترین دستاورد این طرح، به وجود آمدن یک کتابخانه کودک و نوجوان با نزدیک به ۱۲۰۰ عنوان کتاب مناسب و با کیفیت در محله حسن‌آباد مشیر است. افزون بر کتاب‌های کودک و نوجوان در این کتابخانه، کتاب‌های مرجع ادبیات کودکان برای استفاده مربیان و کتاب‌های روانشناسی کودک و موضوع‌های در پیوند برای پاسخگویی به نیاز خانواده‌ها تهیه و سازماندهی شد. این شمار عنوان کتاب منابع ثابت کتابخانه است. کتاب‌های کتابخانه هر ۱۵ روز یک بار بنا به ترکیب گروه سنی فرزندان هر خانواده در کیسه‌های کتاب جای گرفته و به مادر یا پدر امانت داده شد. برای علاقه‌مند کردن مادرها و پدرها به خواندن و ایجاد الگوی خواندن در خانواده، هر ماه شماری از نشریه‌های مربوط به خانواده، سلامت و برخی کتاب‌های پزشکی به زبان ساده تهیه و در کیسه‌های کتاب برای خانواده‌ها گذاشته شد.

فهرست نویسی و سازماندهی کتاب‌های این کتابخانه از سوی کارشناسان ارشد کتابداری در موسسه پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان انجام شد. در این فاصله به کوشش همین کارشناسان نرم‌افزار پارس‌آذرخش با تخفیف بالایی برای کتابخانه تهیه شد و در فاصله‌ای کوتاه کتابخانه‌ای حرفه‌ای و کارآمد در محل هنرستان شکل گرفت. با افزایش چشم‌گیر مراجعه کنندگان کودک و نوجوان به کتابخانه و ضرورت ساماندهی بیشتر برنامه رد و بدل کیسه‌های کتاب خانواده‌ها و همچنین مدیریت و سرپرستی کلاس‌های کتابخوانی و رفع دشواری‌های روزمره در طرح، از بهمن ماه کتابداری برای رسیدگی به همه این امور استخدام شد. داشتن یک کتابدار وظیفه‌شناس و علاقمند در این طرح، سبب شد کار منظم و مرتب شود. کتابدار کتابخانه به طور ثابت ۴ روز در هفته حداقل روزی ۴ ساعت به کودکان و افراد محل خدمات می‌دهد و کتابخانه به محلی آرام و سالم برای کودکان، نوجوانان و خانواده‌های‌شان بدل شده است.

در این زمان کتابخانه با گرفتن یک خط اینترنت، توانست به کتابخانه موسسه پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان وصل شود و مشکلات تکنیکی و یا محتوایی خود را حل و فصل کند. این ارتباط اینترنتی همچنین سبب شد تا شرکت پارس‌آذرخش بتواند از راه دور مشکلات فنی نرم‌افزار را به موقع رفع کند.

گام شش: مستند سازی و ارزیابی پیوسته طرح

یکی از محورهای اصلی این طرح ثبت چگونگی واکنش کودکان به برنامه‌ها و کم و کیف نشست‌های کتابخوانی از سوی مربیان است. در این طرح تلاش بر آن است که مهارت‌های خواندن، نوشتن، شنیدن، تمرکز و بیان کردن ارزیابی شود. رشد دایره‌واژگان، روان خوانی، درک مطلب، توان‌نوشتاری، میزان تمرکز، میزان مشارکت در کارهای گروهی و علاقه‌مندی کودکان به مطالعه با شاخص‌ها کمی و کیفی اندازه‌گیری می‌شود.

به این منظور پرسش‌نامه‌هایی طراحی و در دسترس مربی‌ها گذاشته شد. با توجه به این که تاثیر عمیق، گسترده و دراز مدت این شیوه کتابخوانی از راه پرسشنامه‌ها و گزارش‌ها قابل ثبت و نشان دادن نیست. برای بازتاب بخشی از این تاثیرات، از مربیان خواسته شد دفتر مشاهداتی تهیه کرده و در طول سال واکنش‌های کودکان را که برخاسته از تاثیرهای عمیق کار در لایه‌های درونی ذهن کودک است، ثبت کنند.

مربیان موظف شدند که افزون بر پرکردن پرسشنامه‌ها، مشاهدات خود را از کلاس یادداشت و به سرپرست طرح ارایه کنند. هم‌چنین مربیان موظف بودند که از نشست‌ها و فعالیت‌های کودکان و کارهای دستی آن‌ها فیلم و عکس و صدا تهیه کنند.

در ابتدای هر کارگاه که سه ماه یک‌بار تشکیل می‌شد، مربیان گزارش‌های سه ماهه خود را ارایه می‌کردند و بحث گروهی درباره آن انجام می‌گرفت.

بر مبنای پاسخ‌ها و گزارش‌های مربیان، دفتر مشاهدات مربیان و گزارش سرپرست طرح در یزد، کیفیت نشست‌های بلندخوانی و تاثیر آن در همه ابعاد رشد: رشد زبانی، شناختی شخصیتی، اجتماعی و رشد مهارت‌های حرکتی ارزیابی شده است.

دستاوردها:

به زبان آمار در این طرح بیش از ۱۵۸ کودک و نوجوان هر یک در ۵۴ نشست کتابخوانی شرکت کردند ۳۰ مربی

آموزش دیدند و ۲۷۰۰ کتاب برای گروه‌های سنی گوناگون و خانواده‌هایشان ارسال شد. به طور کلی با وجود برخی محدودیت‌ها و کم و کاستی‌ها، گزارش‌ها و مشاهدات رشد همه جانبه کودکان را در بیشتر کودکان نشان داده است: رشد زبانی، اجتماعی، شخصیتی و شناختی و افزایش توانایی در انجام مهارت‌های حرکتی. (پیوست شماره پنج)

- به وجود آمدن امید میان مردم منطقه: اجرای برنامه «با من بخوان» برای منطقه (بر اساس گفته‌های خانواده‌ها در نشست مادرها) سبب شد این حس در مردم منطقه به وجود بیاید که فراموش شده و به حاشیه رانده شده نیستند.
- ایجاد مرکزی مستقل برای ترویج کتابخوانی در منطقه: با همکاری بنیاد علمی - فرهنگی گرامی چهار اتاق هنرستان به طور ویژه در اختیار «برنامه با من بخوان» گذاشته شده است. اگر چه این مرکز به طور موقت در اختیار این برنامه است، اما می‌تواند زمینه و بستر شکل‌گیری مرکزی دائمی را در شهر یزد فراهم کند. تجربه شورای کتاب کودک و انجمن دوستداران ادبیات کودکان و نوجوانان اصفهان نشان داده است تشکیل چنین مراکزی می‌تواند در ترویج کتابخوانی و شکوفایی ادبیات کودکان در محل نقش بسیار موثری داشته باشد.

- بالا رفتن فرهنگ کتابخوانی در میان خانواده‌های ساکن در منطقه: در برنامه «با من بخوان» یزد، با برگزاری نشست‌ها و آموزش ۸۰ خانواده و دادن کیسه‌های کتاب برای تک تک اعضای خانواده هر دو هفته یک بار، کتابخوانی به درون خانواده‌ها بده شده و نگاه و دید آن‌ها را دگرگون کرده است. اکنون خانواده‌ها برای حل مشکلات و یافتن

پاسخ به کتاب مراجعه می‌کنند. نشست‌های مادران، همکاری و پشتیبانی خانواده‌ها از طرح را افزایش داده است. باید توجه داشت که آمار حضور خانواده‌ها در نشست‌ها و همچنین آمار حضور کودکان پیوسته بیش از کسانی بوده است که ابتدا در نشست‌ها و کلاس‌ها نام نویسی کرده‌اند.

به عبارت دیگر نه تنها آمار نخستین افت نکرد، بلکه هم خانواده‌ها و هم کودکان در هر جلسه مهمانانی با خود به نشست‌ها آورده‌اند. آمار کودکان در کلاس‌ها گاه تا ده نفر افزایش را نشان می‌دهد.

بنا به گفته سرپرست طرح، در واقع افزون بر کشت آبی اندیشه کتابخوانی، کشت دیم اندیشه هم در ذهن میهمانان

نشست‌ها انجام شده است.

● **افزایش علاقه به کتابخوانی در کودکان:** براساس گزارش کتابدار کتابخانه، آمار کودکانی که از کتابخانه کتاب به امانت برده‌اند، در این دوره همواره رو به افزایش بوده است (به جز تعطیلات نوروز و خرداد ماه که امتحان‌های آموزشگاه‌ها برگزار می‌شد).

همچنین در ماه مرداد نیز در سنجش با ماه تیر و شهریور افت کمی دیده می‌شود که مربوط به سفر دانش آموزان به شهرهای زادگاه خویش است. یادآوری می‌شود که بیشتر اعضای کتابخانه مهاجر هستند که در فصل تابستان به شهر خودشان برمی‌گردند. آمار مراجعه به کتابخانه در ماه شهریور، ماه آخر دوره، رشد سه برابری را نشان می‌دهد. این افزایش تاثیر برگزاری نشست‌های کتابخوانی و به عبارت دیگر نقش بلندخوانی، گفت و گو و بحث درباره کتاب و برنامه‌های جانبی در پیوند با کتاب را در علاقمند کردن کودکان به کتاب به خوبی نشان می‌دهد. البته پایین آمدن آمار در ماه‌های مهر و آبان (دو ماه آخر دوره یک ساله) به سبب این است که بیشتر کتاب‌ها از سوی دانش آموزان عضو خوانده شده بود. (جدول شماره ۵، پیوست یک)

● **شکل گرفتن مرکزی برای سرگرمی کودکان:** در این منطقه هیچ مرکز تفریحی و سرگرمی وجود ندارد و این مرکز با برگزاری نشست‌های کتابخوانی با کتاب‌های با کیفیت و فعالیت‌های جانبی لذت بخش، محلی امن و سالم برای گذراندن اوقات کودکان فراهم کرده است.

● **زیبا سازی محیط:** با کمک سرپرست و هماهنگ کننده طرح و مشارکت مربیان، تلاش شد تا پوسترهایی آگاهی بخش و زیبا برای در و دیوار کلاس‌ها از سوی موسسه پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان آماده و ارسال شود. تهیه صندلی‌های مناسب، چندین میز، موکت و لوازم دیگر محیطی زیبا و کودکانه‌ای را به وجود آورد که در پی آن همه کودکان، مربیان و خانواده‌ها احساس امنیت و شادمانی بیشتری می‌کردند.

● این برنامه با تاثیر مثبتی که بر روی مهارت‌های اجتماعی و سواد آموزی کودکان داشت، اهمیت کتابخوانی را برای والدین و مربیان آشکار کرد که سبب پشتیبانی مردم منطقه از طرح‌های این چنینی خواهد بود و راه را برای اجرای فعالیت‌های فرهنگی مشابه هموار خواهد کرد.

- در این یک سال بین ۲۵-۳۰ نفر مربی آموزش دیدند. دو هدف برای کارگاه‌های «با من بخوان» در یزد در نظر گرفته شد. **هدف اول** گسترش اندیشه حاکم بر برنامه «با من بخوان» و **هدف دوم** آموزش مربیان داوطلب برای اجرای برنامه با من بخوان بود. تعداد داوطلبان در آغاز طرح ۶ تا ۷ نفر بود و سرانجام ۱۱ نفر در برنامه «با من بخوان» پیوستند.

چالش‌ها:

- با وجود تلاش مربیان برای جذب دختران نوجوان به این طرح، شمار دختران نوجوانی که به این طرح پیوستند، اندک بود.
- سبب اصلی ادامه نیافتن کلاس‌ها، اجازه ندادن خانواده‌ها به شرکت دختران در این کلاس‌ها بود، به ویژه آن که این کلاس‌ها در یک هنرستان پسرانه تشکیل می‌شد. سبب دیگری که عنوان شد، سنگین بودن درس‌های دانش‌آموزان بوده است.
- در ابتدای طرح بیش از ۵۰ پسر نوجوان در پایه راهنمایی برای این برنامه نام‌نویسی کردند. به سبب نداشتن مربیان مرد این کلاس‌ها پس از مدتی تعطیل شد. برای کلاس‌های آخر دبستان نیز در عمل مربی‌های زن نمی‌توانستند با پسران ارتباط موثری برقرار کنند. تجربه نشان داد که استفاده از مربی مرد در جذب پسران در نشست‌ها موثرتر بوده است.
- در ابتدای شروع این برنامه تلاش شد که پسران نوجوان هنرستان ذکایی که این برنامه در همان مکان اجرا می‌شود، به این برنامه جذب شوند. بیش از ۷۰ هنرجو در این برنامه نام‌نویسی کردند و چند جلسه نیز در نشست‌ها که از سوی سرپرست طرح برگزار می‌شد شرکت کردند. متأسفانه به سبب کمبود مربی مرد و همچنین عدم آمادگی پسران برای شرکت در نشست‌های کتابخوانی این مهم به سرانجام نرسید. (پسران هنرستانی ابتدا تصور می‌کردند که بین ساعت‌های درسی شان این برنامه گذاشته می‌شود و لازم نیست که ساعت‌های اضافی در هنرستان بمانند، به همین سبب نام‌نویسی کردند اما در نشست‌ها که بعد از ظهر تشکیل می‌شد شرکت نکردند).
- ریزش آمار کودکان شرکت‌کننده در نشست‌ها به سبب‌های گوناگون همچون: تعطیلات سال نو، شروع امتحان‌ها، سفرهای تابستانی و کار کردن برخی از کودکان در تابستان بود.
- کمبود کتاب‌های جدید در کتابخانه: با افزایش تقاضای کودکان به گرفتن کتاب‌های جدید، لازم بود که عنوان‌های تازه بیشتری به کتابخانه افزوده بشود. به سبب کمبود بودجه، کتاب‌های جدید بیشتری خریداری نشد که نتیجه کاهش آمار امانت کودکان در دو ماه آخر مهر و آبان بود.

پیشنهادهای

- با توجه به استقبال مردم و خانواده‌های منطقه از این طرح و تاثیر روشن آن در رشد سواد و توانمندی‌های کودکان، این طرح باید ادامه یابد. خوشبختانه پشتیبان این طرح، بنیاد علم-فرهنگی گرامی، موافقت کرده است که این طرح در ابعادی کوچکتر در سال دوم نیز ادامه یابد. از آن جا که کوچک‌تر شدن طرح و کم شدن بودجه نارسایی‌هایی را به همراه خواهد داشت، پیشنهاد می‌شود که با تامین بودجه کافی این طرح در ابعادی همچون سال نخست و حتی بزرگتر ادامه یابد تا به دستاوردهای طرح لطمه نخورد.
- برگزاری کارگاه‌های تکمیلی برای مربی‌ها: آموزش ادبیات کودکان به مربیان دارای ابعاد بسیار گسترده‌ای است. به همین سبب به باور ما و مربیان شرکت‌کننده در طرح لازم است این آموزش‌ها ادامه یابد تا در آینده بتوانیم

- مروجان ورزیده‌ای در یزد داشته باشیم و این افراد بتوانند در جایگاه آموزشگر، مروجان دیگری را تربیت کنند.
- نشست‌های خانواده باید همچون گذشته دست‌کم ماهی یک بار ادامه یابد.
- باید در نشست‌های خانواده استعدادها و توانمندی‌های مادران شناسایی شود. در شناسنامه کودکان دیده می‌شود که شماری از مادران و پدران دیپلمه و یا حتی تحصیلات بالاتری دارند. باید پیگیری شود که آیا می‌توان برای برنامه‌های ترویجی از نیروی این مادران یا پدران استفاده کرد.
- تجربه مادران قصه‌گو در تهران که از سوی شورای کتاب کودک با پشتیبانی شهرداری اجرا شد، موفق بوده است. مادران در کارگاه‌های ویژه آموختند که چگونه برای فرزندانشان قصه بگویند. بسیاری از مادران این محله نیز قصه و متل و ترانه می‌دانند. با گذاشتن کلاس‌های آموزش قصه‌گویی می‌توان آن‌ها را تشویق کرد تا برای کودکان نشست‌های قصه‌گویی برگزار کنند.
- پرسشنامه‌ای در میان پسران نوجوان توزیع شود و درباره کتاب‌ها و فعالیت‌های در پیوند با کتاب مورد علاقه شان از آن‌ها پرسش شود.
- برای جذب بیشتر دختران نوجوان باید روی خانواده‌های بیشتر کار شود و دلیل اجازه ندادن خانواده‌ها به دختران نوجوان و دلیل عدم اعتماد آن‌ها شناسایی شود و با توجه به مذهبی بودن منطقه، از نظر امن بودن مرکز برای دختران، اعتمادسازی شود.
- برای جذب پسران نوجوان هنرستان، موافقت مسئولین هنرستان برای گذاشتن کلاس‌های کتابخوانی بین ساعت‌های درسی پسران جلب شود. از آموزگاران خود آن‌ها (دبیر ادبیات فارسی) با پرداخت دستمزد (در صورت امکان) خواسته شود که پس از آموزش‌های لازم، این مهم را انجام دهند.

دیدگاه پایانی

- هم‌اکنون بسیار مهم است این طرح ادامه پیدا کند، چرا که بستر برای اجرای آن آماده است. مربیان کارآموده شده‌اند و بنا به گزارش مربیان و کتابدار، کودکان خود تقاضای اجرای برنامه را دارند. به باور ما این مرکز می‌تواند زمینه‌ساز به وجود آمدن انجمنی شود که ترویج کتابخوانی را به کل شهر یزد گسترش دهد و نه تنها تغییرات بنیادی در فرهنگ و نگرش مردم محل بلکه در شهر یزد به وجود آورد. مربیان آموزش دیده که اکنون یک سال و اندی است که در این مرکز مشغول به کارند، باید تشویق شوند تا برای راه اندازی یک مرکز دائمی برای «با من بخوان» و فعالیت‌های ترویجی در یزد بکوشند.

پیوست شماره یک

اطلاعات کودکان

• جدول ۱، اطلاعات کودکان شرکت کننده

تعداد کودکان شرکت کننده در برنامه با من بخوان	تعداد پسران	تعداد دختران	مهد کودک	پیش دبستان	دوم و سوم (سال های اول دبستان)	چهارم تا ششم (سال های پایانی دبستان)	دبیرستان	ایرانی	افغان
۱۵۸	۶۶	۹۲	۱۵	۲۱	۵۳	۶۸	۱	۱۴۸	۱۰
% ۴۱/۸	% ۵۸/۲	% ۹/۵	% ۱۳/۳	% ۳۳/۵	% ۴۳	% ۰/۶	% ۹۳/۷	% ۶/۳	

• جدول ۲، تفکیک کودکان بر حسب جنس و پایه

مهد کودک		پیش دبستان		دوم و سوم دبستان		چهارم تا ششم دبستان		دبیرستان	
پسر	دختر	پسر	دختر	پسر	دختر	پسر	دختر	پسر	دختر
۸	۷	۸	۱۳	۳۰	۲۳	۴۵	۲۳	۱	۰
% ۵۳/۳	% ۴۶/۷	% ۳۸/۱	% ۶۱/۹	% ۵۶/۶	% ۴۳/۴	% ۶۶/۲	% ۳۳/۸	% ۱۰۰	

• جدول ۱-۳، شغل پدران

بیکار	گروه ۲	گروه ۱
۶	۲۲۴	۳۱
% ۳/۶	% ۷۰/۳۴	% ۱۹/۵

گروه ۱: ۳۱ نفر (۱۹/۵٪) (کارمند، بنا، بازنشسته، کشاورز، معلم، پرستار، کاشی کار، گچکار، نقاش ساختمان، آهنگر، باغبان، نظامی، مکانیک، زرگری، روحانی).

گروه ۲: ۲۲۴ نفر (۷۰/۳۴٪) (کارگر، راننده، آشپز، بنگاهداری، خدمتکار، نانوا، مغازه دار، کارواش، سلمانی، قصاب بیکار: ۶ نفر ۳/۸٪).

• جدول ۲-۳، شغل مادران

خانه دار	کارگر، آرایشگر، فروشنده	خیاط، کارمند، قالیباف
۱۳۸	۱۲	۸
% ۸۷/۳	% ۷/۶	% ۵/۱

• جدول ۱-۴ میزان تحصیلات پدران

تعداد	بی سواد	کم سواد (ابتدایی و راهنمایی)	کم سواد (ابتدایی و راهنمایی)	تحصیلات عالی (فوق دیپلم به بالا)
۷	۵۱	۹۰	۲	
درصد	۴/۶٪	۳۳/۶٪	۵۹/۷٪	۱/۳٪

• جدول ۲-۴، میزان تحصیلات مادران

تعداد	بی سواد	نهضت	کم سواد (ابتدایی و راهنمایی)	باسواد (سیکل و دبیرستان)	تحصیلات عالی (فوق دیپلم به بالا)
۱۲	۱	۶۰	۷۶	۶	
درصد	۷/۷٪	۰/۶٪	۳۸/۷٪	۴۹٪	۳/۹٪

• جدول ۵- گزارش آماری کتابخانه «با من بخوان یزد»

ماه	اسفند ۹۱	فروردین ۹۱	اردیبهشت ۹۲	خرداد ۹۱	تیر ۹۱	مرداد ۹۱	شهریور ۹۱	مهر ۹۱	آبان ۹۱
تعداد کتاب های امانت گرفته شده	۳۵۷	۲۸۳	۶۱۶	۱۷۸	۶۵۶	۵۲۲	۶۴۳	۳۵۰	۳۰۰

پیوست شماره دو

اطلاعیه

فراخوان دعوت خانواده برای ثبت نام در کتابخانه

**بیایید
با هم
آیندهای
بهتر
برای
فرزندان
خود
بسازیم !**

چگونه به این برنامه پیوندید؟

- ۱- به کتابخانه بیایید و اسم نویسی کنید.
- ۲- کیسه‌های کتاب را دریافت کنید و پس از دو هفته برای مبادله آن را باز گردانده و کیسه‌ای دیگر با کتاب‌های تازه دریافت کنید.
- ۳- در نشست‌های ویژه خانواده‌ها شرکت کنید و مشکلات فرزندان خود را با کارشناسان ما در میان بگذارید.
- ۴- فرزندان خود را به شرکت منظم در جلسه‌های کتابخوانی تشویق کنید.

koodaki.org
ketabak.org

بنیاد علمی و فرهنگی گرامی

موسسه پژوهشی تاریخ
ادبیات کودکان

فکری کودکان و نزدیک‌تر شدن خانواده‌ها به هم دیگر.

برای رسیدن به این هدف، بنیاد فرهنگی گرامی با همکاری موسسه پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان، طرح «با من بخوان» را در بستر این کتابخانه پایه گذاشته است.

در این کتابخانه بهترین کتاب‌ها در دسترس فرزندان شما قرار می‌گیرد. اما دادن کتاب به کودکان و نوجوانان کافی نیست.

برای ایجاد علاقه‌مندی به کتاب، در این مرکز با کودکان و نوجوانان شما کتاب خوانده می‌شود تا به رشد استعدادها و فرزندان شما کمک شود. کارشناسان و مربیان موسسه پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان برنامه «با من بخوان» را با دنبال کردن این هدف در این منطقه اجرا می‌کنند.

در برنامه‌های کتابخوانی، کودکان و نوجوانان به خواندن علاقه‌مند می‌شوند و خود نیز شیوه درست خواندن را می‌آموزند. هر جلسه کتابخوانی سرآغاز گفت‌وگو و فعالیت‌های گوناگونی است که بر دانش فرزندان شما می‌افزاید.

برنامه «با من بخوان» هر روز برای کودکان و نوجوانان نشست‌های کتابخوانی به همراه فعالیت‌های هنری دارد.

همچنین کیسه‌های کتاب برای خانواده‌ها آماده می‌شود و در دسترس ۵۰ خانواده که در این برنامه نام‌نویسی کرده‌اند قرار می‌گیرد.

در این کیسه‌ها برای همه گروه‌های سنی کتاب گذاشته شده است. هر دو هفته یک بار خانواده‌ها می‌توانند کیسه‌های خود را با یکدیگر مبادله کنند.

خانواده‌های بزرگوار حسن آباد مشیر یزد،

برای این که کودکان ما آینده بهتری داشته باشند باید تلاش کنیم که همه استعدادها و توانایی‌های آن‌ها رشد کنند. شما به عنوان خانواده در برابر رشد همه جانی‌ها فرزندان خود مسئول هستید.

مسئولیت شما تنها به غذا دادن، فراهم کردن پوشاک و مدرسه فرستادن فرزندان‌تان محدود نمی‌شود.

شما به عنوان مادر و پدر، دهنده وظیفه دیگر در برابر فرزندان خود دارید. برای مثال کودک از زمانی که به دنیا می‌آید نیاز دارد با او سخن گفته شود، برایش قصه یا داستان خوانده شود تا بتواند در آینده خوب درس بخواند و آسان از حل مشکلات خود برآید.

خانواده و جامعه هر دو در برابر سلامت روحی و روانی کودکان و نوجوانان مسئول هستند. اما مسئولیت شما کمتر از جامعه نیست.

ما به همسایگی‌تان آمده‌ایم تا شما را در این وظیفه سنگین یاری دهیم.

سال‌هاست که شما با بنیاد فرهنگی گرامی و هنرستان کار و دانش که در همسایگی‌تان است، آشنا هستید. این بنیاد اکنون در پی آن است که کودکان و نوجوانان و خانواده‌های آنان را یاری دهد تا بتوانند از کتابخانه‌ای ویژه بهره ببرند. کتابخانه‌ای که کتاب‌های آن گزیده شده است، تا به نیازهای این کودکان و نوجوانان و خانواده‌های آنان پاسخ دهد. کتابخانه‌ای که می‌خواهد جایگاهی باشد، برای رشد

پیوست شماره سه

برنامه کارگاه‌های آموزشی مربیان

برنامه کارگاه‌های آموزشی مربیان

آموزشگران	کارگاه اول ۱۲ تا ۱۳ آبان ۹۱
برنامه روز اول	
معرفی برنامه با من بخوان	نهضت قریشی نژاد
تعریف ادبیات و گونه‌های ادبیات کودکان	نهضت قریشی نژاد
چگونه یک نشست کتابخوانی با کیفیت را برگزار کنیم، بلندخوانی و مراحل آن	نگین درخشنده
کارگاه نمایش خلاق	سهیلا فلاح پور
برنامه روز دوم	
آشنایی با پرسشنامه ها و گزارش نویسی	مریم اخگری
کتابخوانی برای کودکان پیش دبستان	مریم اخگری، نهضت قریشی نژاد، سهیلا فلاح پور
آموزش خلاق و پیوند آن با برنامه با من بخوان	مریم اخگری

آموزشگران	کارگاه دوم ۳ تا ۴ اسفند ۹۱
برنامه روز اول	
گزارش سه ماهه همراه با بحث و گفت و گو و رفع اشکال	نهضت قریشی نژاد، اخگری، صفایی
کارگاه ارزش های زندگی	مهری صفایی
تاثیر ادبیات در رشد زبانی کودک	نهضت قریشی نژاد
برنامه روز دوم	
کارگاه عملی کتابخوانی	نهضت قریشی نژاد، اخگری، صفایی
گفت و گو درباره پرسشنامه و گزارش ها به طور کلی و به ویژه با معلم های طرح	گروهی
کارگاه شناخت روحیه کودکان	مریم اخگری

آموزشگران	کارگاه سوم ۳۰ تا ۳۱ خرداد ۹۲
برنامه روز اول	
نهیضت قریشی نژاد، مهری صفایی	گزارش سه ماهه همراه با بحث و گفت و گو و رفع اشکال
نهیضت قریشی نژاد	نوشتن خلاق
نگین درخشنده	کلاس گردانی
مهری صفایی	کارگاه ارزشهای زندگی ۲ (بخش اول)
برنامه روز دوم	
مربیان یزد	کار عملی با کتاب های این دوره به تفکیک گروه سنی
گروهی	گفت و گو درباره پرسشنامه و گزارش ها به طور کلی و به ویژه با معلم های طرح
مهری صفایی	کارگاه تلفیق هنر و ادبیات
مهری صفایی	کارگاه ارزشهای زندگی ۲ (بخش دوم)

آموزشگران	کارگاه چهارم ۱۸-۱۹ مهر ۹۲
برنامه روز اول	
نهیضت قریشی نژاد و صفایی	گزارش سه ماهه همراه با بحث و گفت و گو و رفع اشکال
نهیضت قریشی نژاد	کارگاه معرفی گونه های ادبیات کودک و عناصر داستان
مهری صفایی	کارگاه شعرخوانی
برنامه روز دوم	
مهری صفایی	کارگاه عناصر داستان (بخش دوم)
گروهی	گفت و گو درباره پرسشنامه و گزارش ها به طور کلی و به ویژه با معلم های طرح
نهیضت قریشی نژاد	کارگاه آواورزی و الفباورزی

پیوست شماره چهار

پرسشنامه‌ها

پرسشنامه ارزیابی سواد کودکان

پامن بخوان

چک لیست ارزیابی سواد کودکان برای مسئول منطقه

ارزیابی مهارت های خواندن، نوشتن، شنیدن و تمرکز و بیان کردن در این بخش انجام می شود. این کار به دو طریق انجام می شود:

- دفتر مشاهدات معلم
- گفت و گو با معلم در پایان هر کارگاه

دقت کنید که معلم باید در دفتر مشاهداتی اش به این موارد پاسخ داده باشد. لطفا در مورد تجربه های معلم ها که در دفتر نوشته اند یا به طور شفاهی بازگو می کنند با آن ها گفت و گو کنید. لطفا صدای این جلسه را ضبط کنید.

ارزیابی پیشرفت روان خوانی کودکان (دبستان)

کتابی مشخص می شود و از کودکان خواسته می شود تا آن را بلندخوانی کنند.

- ارزیابی برای چند کودک انجام شد؟
- چند کودک در کلاس لحن خواندن مناسب با موضوع و متن داشتند؟
- چند کودک ساختار جمله های خبری و سوالی را هنگام خواندن رعایت کردند؟
- چند کودک متن را به درستی و با ایرادهای کم خواندن؟
- نظر شخصی تان درباره نتیجه آزمون بلندخوانی در کلاس چه بود؟
- موارد مهم دیگری به نظر تان می رسد؟ لطفا کمی توضیح دهید

لطفا اطلاعات مربوط به این پرسش را در یک جدول وارد کنید و در کنار جدول یک جمع بندی توصیفی از نتیجه گفت و گو با معلم بنویسید.

ارزیابی پیشرفت نوشتن کودکان (دبستان)

این ارزیابی هر سه ماه یکبار و توسط معلم برای هر کودک انجام می شود. نوشته های همه کودکان برای گروه پژوهش فرستاده می شود. موضوعی داستانی به کودکان داده می شود و از آن ها خواسته می شود تا داستانی کوتاه بنویسند:

شاخص های بررسی:

- آیا نوشته دارای پیوستگی محتوایی هست؟ ☐ بله ☐ تا حدودی ☐ خیر
- آیا نوشته تسلسل منطقی زمانی و مفهومی دارد؟ ☐ بله ☐ تا حدودی ☐ خیر
- آیا در نوشته ساختار جمله ها و درست نویسی رعایت شده است؟ ☐ بله ☐ تا حدودی ☐ خیر

ارزیابی پیشرفت نوشتن کودکان (دبستان)

لطفاً چند موضوع برای نوشتن یک داستان به کودکان پیشنهاد کنید. اجازه دهید هر کودک موضوع خودش را انتخاب کند و یک داستان کوتاه درباره اش بنویسد. نوشته ها را بخوانید و به سوال های زیر پاسخ بدهید. لطفاً نوشته ها را در اختیار مسئول کارگاه قرار دهید.

- آیا نوشته دارای پیوستگی محتوایی هست؟ ☐ بله ☐ تا حدودی ☐ خیر
- آیا نوشته تسلسل منطقی زمانی و مفهومی دارد؟ ☐ بله ☐ تا حدودی ☐ خیر
- آیا در نوشته ساختار جمله ها و درست نویسی رعایت شده است؟ ☐ بله ☐ تا حدودی ☐ خیر
- لطفاً در مورد این ارزیابی نظر تان را بنویسید. چه واکنش هایی از کودکان دیدید؟

گروهی، ۷-۴ ساله

سرج، ۷ ساله

ارزیابی دانش واژگان (دبستان و پیش دبستان):

لطفاً چند واژه دشوار که در خواندن هر کتاب به آن ها برخورد کرده اید و می دانید یا حدس می زنید که برای دانش آموزان شما نا آشنا بوده است را انتخاب کنید. سعی کنید تا به شکل گروهی با کودکان کار کنید و ببینید آیا معنی آن ها را می دانند یا خیر. لطفاً واژه هایی را که انتخاب کرده اید در اختیار مسئول کارگاه قرار دهید و در دفتر مشاهداتی خود به این پرسش ها پاسخ دهید: **وجود - بالا - ناو بازی - خناس - زبون - زاده - شاکت**

- چند کودک معنی کلمه ها را می دانستند؟ آیا نسبت به ماه های گذشته در این زمینه پیشرفتی در آن ها مشاهده کرده اید؟ **بچه ها به جز دو سه کودک بقیه معنی کلمات را به خاطر داشتند. البته واژه زبون را که کودک به خاطر ندارد.**
- **دانش آموزان واژه های را که به یاد داشتند در این درجانی است که در این تجربه ۸۰٪ بچه ها معنی کلمات را می دانستند.**

- لطفاً در مورد این ارزیابی نظر تان را بنویسید. چه واکنش هایی از کودکان دیدید؟ **بچه ها واژه هایی که به صورت خاصی در مورد معنی آن ها با بچه ها خوف زده بودم را خوب فراموش کردند. مثلاً شاکت که در نهایت سبب خواندن دانش آموزان نمی گردم با ناو بازی که به صورت خاصی برای توضیح دار بودم.**
- **این بچه ها در این طرز بیان معنی واژه ها بسیار درگیرند. آن ها مشورت می کنند.**

ارزیابی پیشرفت شنیدن و تمرکز کودکان (پیش دبستان و دبستان)

- در اولین نشست کتابخوانی که برگزار کردید، حدوداً چند نفر از کودکان تا آخر داستان تمرکز داشتند؟

• در آخرین نشست کتابخوانی، چند نفر از کودکان تا آخر به شنیدن داستان متمرکز بودند؟

• آیا به نظر شما تمرکز کودکان به آن چه در کلاس اتفاق می افتد در سه ماه گذشته تغییر کرده است؟ لطفاً توضیح دهید. باید بتوانم طریقه داستان و جزئیات کتاب که خوانده می شود بسیار تفصیل بکنم. دلم به طور کلی باید بتوانم صبر و تحمل بچه ها برای شنیدن داستان های بلندتر بسیار زیادتر شده است. در ابتدا چون به داستان های کوتاه عادت کرده بودند مجبور می شدم داستان های بلندتر را در دو جلسه بخوانم اما اکنون نه.

ارزیابی پیشرفت بیان کردن کودکان (دبستان و پیش دبستان)

داستانی را از یک منبع آزاد انتخاب کنید و برای کودکان بخوانید. سپس به طور گروهی از آن ها بخواهید تا روند داستان را برای شما بازگو کنند. ببینید چند نفر از کودکان می توانند رویدادهای داستان را به درستی یا تقریباً درست بیان کنند؟

لطفاً در مورد این ارزیابی نظر تان را بنویسید. چه واکنش هایی از کودکان دیدید؟

این مورد باید بتوانم مسیریابی را برای در آن ها درم درم کنم. کودکان که باید جواب های ساده را در داستان می کشتم. اکنون برایم کل روند داستان حتی در جنبه دیالوگ بوی تعریف می کنند.

ارزیابی میزان رشد علاقه کودکان به کتابخوانی

• در رفتار کودکان دقت کنید. در سه ماه گذشته، علاقه آن ها به نشست های کتابخوانی بیشتر است؟

البته که بیشتر شده است.

• چه نشانه هایی در این مورد دیده اید؟ آیا می توانید موارد مهم را در این جا نمونه بیاورید؟
خبرم غیب می کنند. تعداد آن ها بیشتر شده است چون هر کدام یکی از خبیه ها را خود را کرده است. البته در آنجای داستان به دلیل سفرهای طولانی، منظم شرکت می کنند. در عین حال کتابخوانی نیز مانند میل آن به دگر فعالیت نیستند.
• آیا کودکان به امانت گرفتن کتاب علاقه مند تر شده اند؟ چند کودک در سه ماه گذشته از کتابخانه کلاسی با من بخوان کتاب به امانت گرفته اند؟

به علاوه از آن من کتاب امانت می گیرم که بسیار درست دارند.

پرسشنامه ارزش‌های زندگی

بامن بخوان

فرم مهارت‌های ارزش‌های زندگی

این فرم هر شش ماه یکبار توسط معلم کلاس پر می‌شود. گفت و گو با معلم کامل‌کننده اطلاعات این فرم خواهد بود.

تعداد پسران: ده کودک

تعداد دختران: ۱۰ کودک

تاریخ پر کردن فرم: ۹۳/۷/۲۸

شماره کارگاه: ۷۴۳۱۱۱

- چند نفر از کودکان کلاس در فعالیت‌های کلاسی مثل (نمایش، خواندن، شعر، داستان...) مشارکت نمی‌کنند؟ (نسبت به گذشته چه میزان تغییر کرده است)
در نمایش‌ها شرکت نمی‌کنند، شعرها را نمی‌خوانند، داستان‌ها را نمی‌شنوند. فقط می‌نشیند و تماشا می‌کند. نسبت به گذشته کم‌تر مشارکت دارد.
- چند نفر از کودکان کلاس در مواقعی که عصبانی و ناراحت می‌شوند در برخورد با کودکان دیگر و یا مربی خود نمی‌توانند خشم خود را کنترل کنند؟ (بر دباری)؟ (نسبت به گذشته چه میزان تغییر کرده است)
بسیار کم‌تر. الان خشم را کنترل می‌کند. اما هنوز بعضی اوقات در خفا خشم می‌گیرد. نسبت به گذشته کمتر خشم می‌گیرد.
- چند نفر از کودکان در کلاس، کارهایی که نیاز به رعایت نوبت دارد نوبت را رعایت نمی‌کنند؟ (نسبت به گذشته چه میزان تغییر کرده است) (احترام به حقوق یکدیگر)
انگیزه برای حرف زدن کم‌تر شده. برای صحبت کردن دست می‌زنند. اما برای کارهای دیگر مثل بازی، رعایت نوبت را می‌کنند. نسبت به گذشته کمتر نوبت را رعایت نمی‌کنند.
- چند نفر از کودکان در کارهای گروهی با دیگران همکاری نمی‌کنند؟ (نسبت به گذشته چه میزان تغییر کرده است)
انجام کارهای گروهی را دوست دارند و با هم همکاری می‌کنند. نسبت به گذشته کمتر همکاری نمی‌کنند.
- چند نفر از کودکان نمی‌توانند به خوبی با همکلاسان خود به خوبی ارتباط برقرار کنند و رفتار محبت آمیزی داشته باشند؟ (صلح و دوستی) (نسبت به گذشته چه میزان تغییر کرده است)
انسان‌ها را دوست دارند و با هم دوستی می‌کنند. اما بعضی اوقات با هم می‌جنگند. نسبت به گذشته کمتر با هم دوستی می‌کنند.
- چند نفر از کودکان در صحبت هایشان و گاه درگیری با کودکان دیگر، بددهن و فحاش هستند؟ (احترام به یکدیگر)
کودکان بددهن و فحاش نیستند. اما بعضی اوقات با هم می‌جنگند. نسبت به گذشته کمتر بددهن و فحاش هستند.

پرسشنامه ارزیابی کار مربیان

بامن بخوان

فرم ارزیابی کار مربیان

این فرم هر سه ماه یکبار و در کارگاه با من بخوان پر می شود. برای هر مربی یک فرم توسط مسئول منطقه پر می شود و در پایان یک ارزیابی توصیفی از کار معلم نوشته می شود.

نام و نام خانوادگی مربی: **مهدیه آرابی**

محل تشکیل کلاس ها:

تعداد نشست های انجام شده: **۱۸ نشست**

تعداد کتاب های خوانده شده و نام کتاب ها: **۷ کتاب خورشید کوچه های غمگین، بچه باغچه، داستان کارا کارد / اله فیضی، هزاره**
تراکت گف، رخس کوچه های نو، گادین دره، فیگل / به کیوترا هزاره، زده اتوبوس، هزاره

بررسی بلند خوانی چند نمونه از کتاب های کار شده (در بازدیدها یا کارگاه بعدی)
بررسی کلاس گردانی با دیدن فیلم ها و عکس ها و خواندن گزارش (در طول مدت دوره و بازدید ها)
در هر کارگاه با صحبت و بررسی بلند خوانی و کلاس گردانی می توان به این شاخص ها دست یافت

بلند خوانی مربی چگونه است، آیا پیشرفتی داشته؟ در خواندن چقدر خلاقیت به خرج داده است؟
خیلی خوب و شادمانه است. با تجربه های بیشتر هر بار هم بهتر می شود این کار
فوق العاده خلاق است و در هر چیز هم فکری کند

شاخص هایی که باید درباره هر معلم ارزیابی شوند:

تنفس و خوش آمدگویی: **خیلی خوب است**

لحن خواندن: **بسیار خوب و گردگانه**

نشان دادن تصاویر و طرز نشستن (چون کودکان نشسته اند به طور طبیعی آموزگار هم باید بنشیند. یا روی زمین با بچه ها یا روی صندلی هم سطح با کودکان)

نشستن کودکان در نشست ها: **خوب و مطابق روال گفته شده**

پرسشنامه پیشینه کتابخوانی کودکان

بامان بخوان

پرسشنامه پیشینه کتابخوانی کودکان

نام و نام خانوادگی کودک:
سن و وضعیت تحصیلی:
وضعیت شغلی و در آمدی خانواده:
محل زندگی:
تعداد خواهر و برادران:

- کودکان در خانواده تا چه میزان گفت و گو می کنند و گستره این گفت و گو چگونه است؟
جمله کم
بسیار با اسباب بازی می کند و حرف می زند
(از مربیان خواسته شود با گفت و گو با کودک پاسخ این پرسش را بیابند. آیا مادر و پدر تنها از جمله های دستوری (امر و نهی استفاده می کنند؟ چند درصد از حرف های آن ها دستوری است؟)
خیلی
- آیا آن ها از خاطرات کودکی، تجربه های گذشته یا روزانه خود با کودک صحبت می کنند؟
خیلی کم به صورت اتفاقی گاهی خاطره ای تعریف می شود
- آیا آن ها هم صحبتی با افراد دیگر همچون برادر و یا خواهر دارند؟ چه میزان در روز یا هفته (به دقیقه یا ساعت گفته شود).
—
- کودکان در خانه تجربه شنیدن قصه از مادر یا مادر بزرگ یا یک بزرگتر داشته اند؟ (از چه زمان، با چه توالی و در چه مدت؟)
بله مادر سراسر قصه می گفته از کودکی
- کودکان در خانه تا کنون تجربه کتابخوانی داشته اند. (چند بار و چه مدت و چند کتاب)
بله هارس سال یک قصه را براسر می خواند تعداد زیادی کتاب دارد
- کودکان در این مرکز پیش از این تجربه کتابخوانی داشته اند؟
—
- (در صورت پاسخ مثبت میزان این تجربه مشخص شود)

پرسش نامه هر کتاب

بامنه بخوان

گزارش برای هر کتاب

تاریخ برگزاری و محل نشست های کتابخوانی	عنوان کتاب
تابستان ۹۲. یزد. هنرستان ذکایی	المر فیل رنگارنگ
ساعت برگزاری نشست ها: از ۴..... تا ۵ عصر.....	نام کتابخوان: آرایی
تعداد نشست های برگزار شده برای این کتاب: ۱	
گروه سنی کودکان شرکت کننده: ۵الی ۷ساله	
جنسیت و تعداد کودکان: ۱۲	
تعداد دختران: ۸	
تعداد پسران: ۴	

بلندخوانی

علاقه کودکان به این کتاب چه میزان بود؟

بی علاقه بودند

توجه زیادی نداشتند

*بسیار دوست داشتند

کودکان در هنگام خواندن کتاب چه واکنش هایی داشتند

درحقیقت بچه ها زیاد علاقه نشان ندادند.

خاطرات خود را بازگو کردند

با من بخوان

بامن بخوان

حرف زدند

موارد دیگر. در مورد المر حرف زدند و بعضی از قسمت هارا پیش بینی می کردند.

چه واژه هایی برای کودکان دشوار بود؟ لطفا حتما این قسمت را پر کنید.

گفت و گو:

آیا زمانی را برای گفت و گو درباره ی کتاب اختصاص دادید؟ نمونه های پرسش ها و پاسخ های کودکان را

بنویسید؟

قبل از کتاب

در مورد اینکه چرا بعضی ها خودشان را دوست ندارند که یکی از بچه ها گفت چون خودش زشت است. و اینکه

دوست داری جای کسی باشی؟ ولی کسی جوابی نداد

کودکان در جلسه گفت و گو تا چه میزان مشارکت کردند؟

فعالیت ها

فعالیت هایی که پس از کتابخوانی انجام دادید را توضیح دهید (کاردستی، بازی، نقاشی، نمایش خلاق،

تکه های کوچک کاغذ رنگی و عکسی از المر در اختیار آنها قرار دادم تا المر را درست کنند.

از این جلسه عکس برداشته شده است : بله خیر

فعالیت های کتاب به پیوست کتاب بوده است ؟ ☆بله خیر

نمونه های فعالیت را به این گزارش پیوست کرده اید ؟ بله خیر

پیوست شماره پنج

چالش‌ها و دستاوردها

پیش دبستان و کلاس اول

مشکلات اولیه

در این گروه درمجموع نزدیک به ۴۰ کودک دختر و پسر در سه کلاس شرکت داشتند در ابتدای طرح کودکان پیش دبستانی و کلاس اول بنا به گزارش‌های مربیان از مشکلات گوناگونی رنج می‌بردند. این مشکلات در بخش‌های زیر دسته بندی شده اند:

ضعف در رشد زبانی

- نشناختن آواها
- ضعف در بیان داستان یا حتی منظور خود

ضعف در رشد شناختی

- عدم توجه به جزئیات تصویری
- آشنا نبودن با نام بسیاری از جانوران و گیاهان

ضعف در رشد اجتماعی

- آشنا نبودن با فضاهای کار گروهی
- نشناختن احساس‌های خود و دیگران
- ناتوانی در بیان احساسات خود
- نداشتن اعتماد به نفس

ضعف در رشد هوشی

- نداشتن تمرکز لازم، نبود هوش منطقی

ضعف در رشد حرکتی

- عدم مهارت‌های حرکتی به ویژه در دست‌ها برای کارهای دستی همچون قیچی کردن و غیره
- پیشرفت کودکان پیش دبستانی و کلاس اول

دستاوردها

(پس از شرکت در نشست‌های کتابخوانی و فعالیت‌ها)

رشد زبانی

- آشنایی بیشتر با آواها به سبب تکرار آواها در واژه‌های داستان: ۱۰۰ درصد
- افزایش دایره واژگان کودکان ۹۰ درصد
- افزایش مهارت‌های گفتاری ۹۰ درصد
- مشارکت کودکان در گفت و گوها برای بیان اندیشه‌های خود (۸۰ درصد)

رشد شناختی - اجتماعی - شخصیتی

- درک مطلب نسبت به ابتدای طرح: ۹۰ درصد افزایش (رشد شناختی)
 - توجه بیشتر به جزییات تصویری: ۸۰ درصد (رشد شناختی و هوشی)
 - شناخت و درک توالی رخدادها داستان: ۹۰ درصد کودکان (هوش منطقی)
 - افزایش تمرکز در کلاس: ۹۰ درصد (رشد هوشی)
 - مشارکت بیشتر در فعالیت‌های گروهی پس از خواندن: کتاب ۹۰ درصد کلاس (رشد اجتماعی)
 - افزایش اعتماد به نفس در کودکان: ۹۰ درصد (رشد اجتماعی و شخصیتی)
 - بالارفتن قدرت تخیل: ۷۰ تا ۸۰ درصد (بیش از گذشته می توانند تخیل کنند و درباره آن حرف بزنند .
 - توجه بیشتر به منافع جمع (۹۰ درصد)
 - دگرگونی قابل توجه در سه ماهه دوم در همه عرصه‌های رشد اجتماعی - شناختی و شخصیتی کودکان
- توضیح: پس از شروع، کیسه‌های کتاب «ارزش‌های زندگی» در سه ماهه دوم و تمرین با کودکان درباره شناخت و بیان احساسات خود، ۸۰ تا ۹۰ کودکان در بیان احساسات خود توانمندتر شده اند. آن‌ها توانستند درباره شادی‌ها و غم‌های خود سخن بگویند و به معنای عمیق‌تر مفاهیمی همچون اعتماد به نفس، احترام به دیگران، گوش دادن به دیگران و راه و روش کار گروهی با خواندن کتاب و کار گروهی در کلاس بیشتر پی بردند.

رشد مهارت‌های حرکتی

- رشد توانایی‌ها و مهارت‌های ریز حرکتی: ۹۰ درصد کودکان به دست یافتند.

کلاس دوم و سوم

مشکلات اولیه

در این گروه نزدیک ۵۰ دانش آموز در دو کلاس شرکت داشتند. در سنجش با کودکان پیش دبستان تغییراتی که در رشد سواد و رشد اجتماعی و شخصیتی کودکان به وجود آمد کندتر و با تاخیر انجام شد. این نشان می دهد که کودکان پیش دبستانی ذهنی آماده تر برای رشد در جهت فراگیری بنیان های سواد، ارزش های زندگی، خلاقیت و تخیل دارند. آموزش های داده شده در مدرسه ها اگر به شیوه های نادرست باشد موانع جدی در یادگیری نکات تازه به وجود می آورند. با این همه پس از چند ماه تلاش مربیان این برنامه برای کودکان دبستانی نیز دستاوردهای چشمگیری داشته است.

ضعف در بنیان های سواد

- در ابتدا ملاحظه شد که بیشتر کودکان شرکت کننده در طرح روان خوان نیستند، با لحن مناسب کتاب ها را نمی خوانند و در خواندن ساختار جمله های خبری و پرسشی را رعایت نمی کنند. در ابتدای طرح بچه ها در نوشتن حتی چند جمله کوتاه که بتوانند منظورشان را برسانند ناتوان بودند. همچنین تمرکز کودکان در شنیدن داستان اندک بود.

ضعف در رشد اجتماعی و شخصیتی

- درگیری و عدم همکاری با یکدیگر، به ویژه در میان پسران
- مشارکت نکردن در کارهای گروهی
- ناتوانی در کنترل خشم
- کم رویی و نداشتن اعتماد به نفس
- نداشتن مهارت در انجام فعالیت های هنری همچون انجام کارهای اریگامی / نقاشی و ساختن ماسک ها و ...

دستاوردها

(پس از شرکت در نشست‌های کتابخوانی و فعالیت‌ها)

پیشرفت رشد بنیان‌های سواد

- پس از ۵ ماه تلاش : مربیان ملاحظه کردند که بین ۸۰ تا ۹۰ درصد کودکان می‌توانند درباره داستان به راحتی بحث کنند و عملکرد شخصیت‌های داستان را ارزیابی کنند. کتاب‌ها را به راحتی بخوانند و به سبب درک متن‌ها، احساسات نهفته در داستان‌ها را به شکل درستی در خواندن خود بازتاب دهند.
- پس از ۷ ماه : ملاحظه شده است که کودکان در نوشتن، رشدی ۷۰ درصدی داشته‌اند. بیشتر کودکان می‌توانند داستان‌های ناتمام را به پایان برسانند و برای روزنامه دیواری کلاس مطلب تهیه کنند. در نوشته‌هایشان ساختار جمله‌هایشان صحیح شده است و به راحتی می‌توانند منظور خود را برسانند.
- توجه: هم مربیان و هم خانواده‌ها ملاحظه کرده‌اند که برنامه کتابخوانی تاثیر قابل ملاحظه در وضعیت درسی همه کودکان شرکت کننده در کلاس‌ها حتا درس ریاضی آن‌ها داشته است.

پیشرفت در رشد شخصیتی و اجتماعی

- با فاصله کوتاهی از شروع کلاس‌ها، به ویژه پس از شروع کیسه‌های ارزش‌های زندگی، دانش آموزان به شرکت در کارگاه‌های گروهی توجه بیشتر نشان دادند. اکنون پس از گذشته یک سال کودکان در همه کارها علاقه به مشارکت دارند و فوت و فن کارگروهی را آموخته‌اند. زد و خورد و مشاجره در کلاس به حداقل رسیده است.

پیشرفت در رشد کارهای دستی

- به راحتی می‌توانند شخصیت‌ها و فضاهای داستانی را با کلاژ و اریگامی بسازند.
- نقاشی‌هایشان بسیار بهتر شده است.

کلاس چهارم، پنجم، ششم

مشکلات اولیه

دو کلاس دخترانه در مجموع ۴۰ نفر و دو کلاس پسرانه در مجموع ۴۸ نفر. کل کودکان این گروه سنی ۸۸ نفر هستند. در ابتدای طرح آنچه وضعیت را برای مربیان بسیار دشوار می‌کرد، نهادینه شدن بسیاری از عادت‌های نادرست در کودکان بود. از شیوه خواندن کتاب تا مشارکت در کارهای گروهی کلاس. تمرکز کودکان در مجموع بسیار اندک بود.

- در ابتدا میزان مشارکت و همکاری کودکان دختر با برنامه‌های کتابخوانی در سنجش با پسران بیشتر بوده است. با توجه به شرایط زیستی و فرهنگی منطقه، کودکان پسر در این گروه سنی نیاز به مربی مرد داشتند. متأسفانه با وجود پیوستن چندین مربی مرد به طرح و گذراندن کارگاه‌های آموزشی، هیچیک برای این طرح باقی نماندند. با این وجود کوشش شد که مربیانی که بهتر می‌توانند با پسران ارتباط برقرار کنند برای کلاس‌ها انتخاب و پس از آموزش‌های لازم به کلاس‌ها فرستاده شوند.

دستاوردها

(پس از شرکت در نشست‌های کتابخوانی و فعالیت‌ها)

پیشرفت دانش‌آموزان پسر پس از یک دوره کتابخوانی

- ۹۰ درصد از کودکان روان‌خوان شده‌اند .
- ۹۰ درصد کتابخوان‌تر شده‌اند و بیشتر کتاب‌های کتابخانه را خوانده‌اند .
- ۹۰ درصد رشد شنیداری داشتند و تمرکزشان بالا رفته است .
- ۱۰۰ درصد در کارهای گروهی مشارکت دارند .
- ۷۰ درصد می‌توانند خشم خود را کنترل کنند .
- ۷۰ درصد به حقوق دیگران احترام می‌گذارند و حقوق دیگران را رعایت می‌کنند .
- ۸۰ درصد کلاس رابطه دوستانه با یکدیگر دارند و از فحاشی و درگیری‌های ابتدایی دیگر خبری نیست .
- ۹۰ درصد از اعتماد بالایی برخوردار شده‌اند و تصور مثبت‌تری درباره خود دارند .

پیشرفت دانش‌آموزان دختر پس از این دوره یک ساله کتابخوانی

- دانش‌آموزان دختر مجموع نسبت به پسران پیشرفت بیشتری داشته‌اند .
- ۹۰ درصد از کودکان روان‌خوان شده‌اند .
- ۱۰۰ درصد در کارهای گروهی شرکت می‌کنند .
- ۹۰ درصد می‌توانند خشم خود را کنترل کنند .
- ۸۰ درصد می‌توانند رابطه دوستانه با دیگران برقرار کنند .
- ۹۰ درصد از اعتماد به نفس بالاتری برخوردار شده‌اند .
- ۹۰ درصد در بیان عقاید خود توانا تر شده‌اند .
- ۹۰ درصد احساس مسئولیت بیشتری نسبت به گذشته در نظم و پاکیزگی کلاس دارند .
- ۸۰ درصد اکنون رفتار بهتری در خانه دارند .

پیوست شماره شش

نمونه‌های پیشرفت کودکان از زبان مربیان

پیش دبستانی‌ها

نمونه‌های رشد زبانی :

مهدیه آرایی مربی گروه سنی الف (۴ تا ۷ ساله):

- در کلاس من مهارت‌های گفتاری کودکان بسیار پیشرفت کرده در گفت وگوها همه کودکان اظهار نظر می‌کنند و خوب صحبت می‌کنند.
- در ابتدای طرح «چند تا از بچه‌های من در حرف زدن مشکل داشتند و نمی‌توانستند کلمات را خوب ادا کنند، دو تا از بچه‌ها هم فقط حرف‌های دیگران را تکرار می‌کردند، بدون آن که درکی از کلمه‌ها داشته باشند. با خواندن کتاب‌های سه ماهه نخست همچون «کتاب‌های خانم حنا به گردش می‌رود» یا «دویدم و دویدم» و... خیلی سریع مهارت‌های گفتاری کودکان بهبود یافت.
- در سه ماه سوم با بچه‌ها واژه‌نامه چيستانی را کار کردم. تمام بچه‌ها تبدیل شده‌اند به نویسندگان و تصویرگران کتاب. بچه‌هایی که در ابتدای برنامه یک کلمه حرف نمی‌زدند، حالا چيستان می‌سازند.
- با اجرای نمایش‌های کتاب، پس از چند ماه کودکان می‌توانند نمایشی را مدیریت کنند و دیالوگ‌های آن را بیان کنند.
- «بچه‌ها واژه‌ایی که به صورت خاصی در مورد معنی آن‌ها با هم حرف می‌زنیم را به خاطر می‌سپارند.»

فاطمه موسوی مربی پیش دبستان و کلاس اول:

- در طی تقریباً یکسالی که با کودکان کار می‌کنم تغییرات چشمگیری در آن‌ها دیده‌ام. در ابتدا هیچ یک از بچه‌ها به جز یک نفر تمایل به شرکت در گفت وگوها نداشتند. ولی الان بدون استثنا همه با اشتیاق در گفت وگوها شرکت می‌کنند.
- یک دختر افغانی که اصلاً صحبت نمی‌کرد، الان در گفت وگوها شرکت می‌کند و نظر می‌دهد و محکم و رسا صحبت می‌کند.
- دختری که در یکی از کلاس‌ها لکنت داشت به تدریج بهبود یافت به گونه‌ای که از تیر ۹۲ دیگر بدون لکنت در گفت وگوها فعالانه شرکت کرده است.

نمونه‌های رشد شخصیتی و شناختی و اجتماعی:

مهدیه آرای مربی گروه سنی الف (۴ تا ۷ ساله):

- پس از چند جلسه کتابخوانی، کودکان داوطلب می‌شدند که قصه‌ها را بازگو کنند و این نشانه افزایش اعتماد به نفس در آن‌ها بود.
- در جلسه‌های اول برای انجام فعالیت‌های مربوط به کتاب‌ها، دائماً بچه‌ها می‌گفتند نمی‌توانیم، بلد نیستیم و از انجام کارهای تازه می‌ترسیدند. اما پس از چند جلسه بیشتر بچه‌ها با اعتماد زیاد در کارها شرکت می‌کردند و دیگر حرفی از نتوانستن نبود.
- صبر و تحمل بچه‌ها برای شنیدن داستان‌های بلندتر بسیار زیادتر شده است. در ابتدا چون به داستان‌های کوتاه عادت کرده بودند مجبور می‌شدم داستان‌های بلندتر را در دو جلسه بخوانم اما اکنون چنین نیست.

محبوبه هادی‌زاده مربی پیش دبستان و کلاس اول:

- حرف زشت زدن به همدیگر که در نشست‌های اول بسیار رایج بود، تاحدودی از بین رفته است. به ویژه پس از سه ماهه دوم که کیسه کتاب‌های ارزش‌های زندگی در کلاس‌ها توزیع شد و هر هفته کودکان یکی از این کتاب‌ها را همچون کتاب «زمانه صلح»، «دست‌ها برای زدن نیستند» را در کلاس خواندند و درباره آن با یکدیگر گفت و گو کردند.
- تمرکز کودکان در گوش دادن به کتاب پس از ۴ یا ۵ ماه بیشتر شده است. به ویژه اگر کتابی را برای‌شان بخوانم که قبلاً در کیسه‌های خانواده در خانه دریافت کرده‌باشند. در این موارد هیجان بیشتری دارند و مشارکت بیشتری می‌کنند.
- به هنگام خواندن داستان از بچه‌ها پرسش می‌کنم، همین باعث می‌شود که توجه و تمرکز آن‌ها به کتاب افزایش یابد.

فاطمه موسوی مربی پیش دبستان و کلاس اول

- پس از سه ماه کتابخوانی حتی بازیگوش‌ترین بچه‌های کلاس من هم با علاقه و اشتیاق به داستان‌ها گوش می‌دهند.
- در ابتدا اغلب برایشان سخت بود که در نمایشی نقش بازی کنند. ولی الان برای شرکت در نمایش سر و دست می‌شکنند و خیلی مشتاق هستند. کودکی ندارم که در فعالیت‌های کلاسی شرکت نکند.
- بچه‌ها اغلب نمی‌توانستند عصبانیت و خشم‌شان را کنترل کنند و با هم دعوای لفظی می‌کردند. در طول این یک سال آن‌ها یاد گرفته‌اند به جای دعوا برای حل مشکلاتشان با هم حرف بزنند. میزان بردباری بچه‌ها خیلی زیاد شده است. همه با تمرین و بازی یاد گرفته‌اند نوبت را رعایت می‌کنند و به هم گوش دهند و به حقوق همدیگر احترام گذارند.

نمونه های رشد حرکتی

مهدیه آرای می پیش دبستان:

- در شروع کلاس ها اکثر کودکان حتا یک عکس را با چسب نمی توانستند روی کاغذ بچسبانند حالا توانمند شده اند و کاردستی های زیبا درست می کنند .
- در شروع کلاس ها در کلاس من دو نفر از بچه ها حتا نمی توانستند مداد به دست بگیرند .

محبوبه هادی زاده می پیش دبستان و کلاس اول

- امروز پس از ۹ ماه از گذشت برنامه کتابخوانی با بچه هایم ، اتفاقی که خیلی وقت پیش منتظرش بودم رخ داد . یکی از دخترها هیچگاه نقاشی نمی کرد . می دانستم که در خانه هم هیچگاه مداد رنگی نداشته است . امروز پس از این همه فعالیت و گفت و گو که در این مدت شده است ، او برایم یک نقاشی زیبا کشید و به من هدیه کرد . فهمید دیگر آن دختر گوشه گیر و غیر فعال نیست .

سال‌های نخست دبستان

نمونه ها:

سرپرست طرح: نهضت قریشی

- اکثر کودکان نمایش‌های خلاق جالب اجرا می‌کنند، در حالی که در شروع کلاس‌ها خجالت می‌کشیدند.
- اعتماد به نفس کودکان بسیار بالا رفته و در تفکر انتقادی پیشرفت داشته‌اند.
- احساس امنیت و آرامش می‌کنند.
- در نقاشی، گروهی که در ابتدا ناتوان بودند، حالا توانمند شده‌اند.
- از همه مهم‌تر با تلاش مریبان روخوانی و درک مطلب آن‌ها خوب شده، حتی چند نفر که در کلاس چهارم بودند و خواندن را خوب نمی‌دانستند خواندن یاد گرفته‌اند. کودکان در صحبت‌هایشان اشاره به شخصیت‌های داستان می‌کنند، کارهای مشارکتی را که ابتدا با آن کاملاً بیگانه بودند آموخته‌اند و بیشتر آن‌ها به راحتی با هم کار گروهی می‌کنند.

فاطمه شاکری مربی کلاس‌های دوم و سوم / پسران

- در بهار بچه‌ها با حبیب آقا، مستخدم هنرستان، دعوایشان شده بود. بی‌اجازه به قسمت‌های ساختمانی رفته و آجرها را شکسته بودند. «کتاب زمانه‌ی صلح» را برایشان خواندم، این که اگر نیازهای خودمان و نیازهای دیگران را بشناسیم، به هم آزار نمی‌رسانیم و موجبات دعوا فراهم نمی‌کنیم بعد از خواندن کتاب بچه‌ها گفتند که خانم اگر ما به مسئولیت حبیب آقا توجه می‌کردیم و اجازه می‌گرفتیم و اگر او به خواست‌های ما توجه می‌کرد دعوا نمی‌شد.
- کودکان با هم دعوا می‌کردند و هم‌دیگر را ناجور کتک می‌زدند. کتاب «آی دعوا دعوا» سبب شد تا حد زیادی این برخوردها کاهش یابد.
- مشکل مسخره کردن بچه‌های افغانی را کتاب «شترهای دو کوهانه و یک شتر یک کوهانه» حل کرد درباره تفاوت‌های ظاهری افراد و ملیت‌های مختلف گفت و گوی خوبی داشتیم.
- وقتی از کودکان خواستم بگویند به نظر آنها صلح چه رنگی است؟ یکی گفت سفید، گفتم چرا، گفت چون ترکیب همه رنگ‌ها، رنگ سفید را به وجود می‌آورد.
- وقتی از آن‌ها خواستم صلح را نقاشی کنند یکی غار کشیده بود و بالایش رنگین کمان نقاشی کرده بود، می‌گفت این غار صلح است هر وقت دعوا شود همه می‌روند داخل آن.
- نقاشی دیگری پدر و مادر را سرمیز مشغول گفت و گو و بچه‌ها را در طرف دیگر سرگرم بازی نشان می‌داد، معنی‌اش را پرسیدم کودک گفت که گفت و گو آن‌ها صلح و آرامش به خانه آورده که در پناه آن ما شادیم و بازی می‌کنیم.

- یکی از پسرهایی که همیشه به طور ثابت به کلاس می آمد، یک روز حالش خوب نبود و جلسه بعد نیامد. به خانه شان زنگ زدم مادرش گفت خانم آسم و آلرژی داره دکتر گفته نباید از خانه بیرون بره چون می دانستم نمی توانم جلوییش را بگیرم که به کلاس کتابخوانی نیاید بهش قرص داده ام تا خوابش ببرد و نفهمد موقع کلاس است.
- خانمی می گفت که پسر من با خواهرها و برادرهایش خیلی خوب شده و به آنها اجازه می دهد حرف بزنند، بعضی وقت ها می گه حق دارند، خیلی شخصیتش آرام شده (بعد از خواندن کتاب های صلح)
- نوشتن شان خوب نبود. به وسیله این که خاطره پنجشنبه جمعه ها و ده رفتنشان را بنویسند آنها را تشویق به نوشتن کردم. کسانی را که ننوشته بودند تشویق به درست کردن روزنامه دیواری کردم. به این طریق ترسشان از نوشتن ریخت و علاقه مند به نوشتن شدند.

خانم محسن زاده مربی کلاس های دوم و سوم / دختران

- اوایل از هر بچه ای سؤال می کردم، با وجودی که فرصت برای فکر کردن می دادم، نمیتوانست جواب بدهد. حالا اکثر بچه ها سریع جواب می دهند.
- کودکی که اصلاً نمی توانست بنویسد روز شنبه ادامه یک داستان را که خواسته بودم بنویسد به حدی خوب نوشت که شگفت زده شدم.
- من با بچه ها اریگامی کار می کنم. اوایل برای تازدن کاغذ باید بالاسر همه می رفتم و برایشان تا می زدم. حالا همان کاری را که من جلوی همه انجام می دهم خودشان به خوبی انجام می دهند و کاملاً می توانند بفهمند که چه کار کنند.
- از یکی از بچه ها مامانش گله می کرد که خیلی شیطون و حرف نشنو است و با دیگران نمی سازد. من تعجب کردم چون او اوایل خیلی حرف می زد و می خواست خودش را مطرح کند، اما به مرور حالا هم خوب گوش می دهد، هم همکاری می کند. کاری را که یاد می گیرد به همه یاد می دهد. هر جا توضیح من را بچه ها نمی فهمند توضیح می دهد به مادرش گفتم که من در کلاس با او مشکلی ندارم و خیلی خوب است.
- اوایل که نقاشی می کشیدند همه می گفتند «نقاشی ام بده، زشته» اما اکنون اعتماد به نفس بیشتری پیدا کرده اند.
- برخی بچه های کلاس که نمی توانستند عصبانیتشان را کنترل کنند حالا خیلی خوب شده اند.
- اوایل وقتی کتاب می خواندم، بچه ها روند داستان را نمی فهمیدند و نمی توانستند بیان کنند، فقط صحنه های جالب را یادشان می آمد اما حالا روند داستان را بیان می کنند.
- کم رویی و ویژگی بسیاری از آنها بود که در کلاس کتابخوانی برطرف شده است.
- از نظر کارگروهی اوایل همه چیز را برای خودشان می خواستند. اما حالا استفاده مشترک از وسایل را یاد گرفته اند.

سال های پایان دبستان

خانم بقایی پور مربی کتابخوانی کلاس های چهارم پنجم ششم / دختران

- دو تا بچه در کلاس داشتم که دوقلو بودند یکی از آنها لکنت زبان داشت. بدون هیچ توجّه خاصی فقط با فراهم ساختن فضایی که مسخره اش نکنند و بتوانند درامنیت اظهار نظر کنند خیلی بهتر شد و مادرش هم می گفت که خیلی اعتماد به نفس پیدا کرده است برای حرف زدن هر دو بسیار کم حرف بودند و بعدها خیلی خوب اظهار نظر می کردند.
- دوقلوی دیگر یکی شان لب شکری و بسیار خجالتی و گوشه گیر بود که در فضای آرام و امن کتابخوانی شروع به اظهار نظر کرد و اجتماعی شد.
- وقتی در جلسه هماهنگی گفتند هر کودکی غیبت کرد به خانه شان زنگ بزنید و از خودش علت نیامدنش را پرسید مادرها می گفتند که این برای کودکان خیلی جالب و هیجان انگیز بوده که آنها را به حساب آورده اند و از این توجّه غرق شادی می شدند.
- از کودکان خواسته بودم که کارنامه هایشان را برای من بیاورند. مادری می گفت دخترم سعی می کند که خیلی بیشتر از قبل درس بخواند. در کارنامه توصیفی یک کودک دیدم که ریاضی اش ضعیف است. گفت سخت است باهاش صحبت کردم دفعه بعد که کارنامه اش را آورد به صورت چشمگیری در ریاضی پیشرفت داشت گفت خانوم وقتی وارد خواندنش شدم و فکر کردم می توانم یاد بگیرم فهمیدم ریاضی هم آن قدر که فکر می کردم سخت نبوده است.
- بر اساس کتاب هایی که می خواندیم روی احساسات، ارزش های زندگی و روابط اجتماعی صحبت می کردیم مثلاً «دستها برای زدن نیست» هر وقت دعوا می کردند یا حرف زشت می زدند می گفتیم «دستها برای...»، «زبان برای...» و کودکان جمله را کامل می کردند. از آنها می خواستیم در این مورد تمرین کنند. ازهم گزارش بگیرند، در خانواده پیاده کنند.
- نوشتن را دوست نداشتند اما کم کم حتّی در حد دو سه خط هم شده می نویسند موضوع داده بودیم که وقتی از دست دوستان ناراحتید چه می کنید؟ و بچه ها نوشته بودند روش هایی را که گفتید به کار بردیم باهم حرف زدیم و مشکلمان حل شد.
- زمان اثر گذاشت. بچه ها از کتابخانه طرح، از کتابخانه مدرسه و محلشان کتاب امانت می گرفتند و کتاب خوان های خوبی شدند. برایشان آنچه انجام می شد جالب بود در برف، سرما و باران می آمدند.
- کارهای جنبی کتابخوانی را خیلی دوست دارند. در ضمن آن کار گروهی را یاد گرفتند و سایل مشترک را حاضر نبودند به هم بدهند مشارکت در استفاده از وسایل را خیلی خوب یاد گرفتند. با هم در گروه ناسازگاری می کردند ولی اواخر دوره بدون ناسازگاری و مشکلی وقتی می گفتم «باغ درست کنید» با هم مشارکت می کردند و کارشان را گروهی خیلی خوب انجام می دادند.

خانم فکور مربی کلاس‌های چهارم پنجم ششم / دختران

- در شروع کلاس‌ها با رفتارهای خشن مثل کتک زدن و فحاشی سر کوچکترین مسئله روبه رو بودیم. با اجرای برنامه کتابخوانی با موضوع صلح این وضع فروکش کرد. رفتارهای اجتماعی به سمت صلح و گفت و گو گرایش کرد. یکی دوفری هم هستند که رفتارشان کاملاً اصلاح نشده، خشونت در رفتارشان بسیار کمتر شده است.
- کارگروهی در ابتدا برای همه مشکل بود. به آن عادت نداشتند ولی کم کم یاد گرفتند. یکی از دخترها اصلاً حاضر نبود کارگروهی بکند. می‌گفت من وسایل برای خودم می‌خواهم. خودم می‌خواهم تنهایی کارکنم. من وسایل را در اختیار خودش گذاشتم. بچه‌ها اعتراض کردند، گفتم بچه‌ها من نمی‌خواهم او را مجبور کنم چون ضرری برای شما ندارد به خودش ضرر می‌زند، در آینده نمی‌تواند کارگروهی بکند و در زندگی شغلی اجتماعیش دچار مشکل می‌شود. با کمال ناپاوری جلسه قبل پذیرفت که گروهی کارکند.
- یکی از دخترها بسیار کمرو بود. حرف نمی‌زد. فقط می‌نشست و می‌رفت کم کم شروع کرد در نظرخواهی‌ها جواب‌های کوتاه دادن. بعد از ۸ جلسه که نیامد یک‌روز با مادرش به کلاس آمد. مادرش گفت خانم دخترم خیلی دلش می‌خواسته به کلاس کتابخوانی بیاید اما شرایط ما خوب نبوده و نتوانسته‌ایم او را بیاوریم. او قبل از این کلاس در فامیل و دوست و آشنا اصلاً حرف نمی‌زد حالا خیلی تغییر کرده و ما خوشحالیم که حرف می‌زند و با دیگران صحبت می‌کند.
- بچه‌ها علاقه زیادی به محیط پیدا کرده‌اند. گاهی خانه‌هایشان عوض می‌شود، خانواده‌ها مشکل پیدا می‌کنند، چند جلسه نمی‌آیند. یکبار می‌بینی سر و کله شان با خوشحالی پیدا می‌شود.
- اوایل کلاس‌ها سرد بود، ماه رمضون تو گرما زبان روزه بی حس و بی حال می‌آمدند می‌گفتم خوب وقتی روزه‌ای نیا می‌گفتند نه خانوم دوست داریم. چند وقت پیش تو راه آمدن چندموتوری آن‌ها را ترسانده بودند وقتی گفتم به پدر و مادرتان بگویید می‌گفتند نه خانوم اگر بگوییم آنوقت نمی‌گذارند به این کلاس بیاییم.
- یک دختری خیلی پر جنب و جوش بود و ساکت نمی‌نشست. چند وقت نیامد بعد که آمد گفت رفتم کلاس «روبان دوزی» اشکالی نداره روبان دوزی کنم و گوش بدم؟ گفتم نه اگر می‌تونی بفهمی اشکالی نداره. در حال روبان دوزی خوب گوش داده بود و درگفت و گو شرکت کرد.
- یکی دیگر تمام مدت دور کلاس می‌چرخید و آرام نمی‌گرفت. حالا می‌نشیند و تمرکز می‌کند تغییر رفتارشان کاملاً مشهود است.
- خیلی کتاب امانت می‌گیرند هر کتابی را می‌خواستیم بخوانیم چندتایی خوانده بودند.
- اوایل همه می‌گفتند «روم نمیشه»، «نمیتونم». نظر نمی‌دادند حالا هر کس می‌خواد زودتر نظر بده. کاملاً اعتماد به نفس پیدا کرده و کمرویی شان برطرف شده است.
- چند روز پیش کتاب «بیلی زباله جمع کن» را بلندخوانی کردم. یکی از بچه‌ها گفت چه خوب من می‌توانم مثل بیلی شهرمان را درست کنم. همین دختر که خیلی با استعداد است می‌گوید من می‌خواهم جراح مغز و اعصاب شوم. گفتم حتماً می‌شوی. گفت خانوم پدرم نمی‌گذاشت من بروم کلاس ششم، می‌گفت دختر تا پنجم بیشتر نباید درس بخواند. این دختر نوشته‌هایی را که من می‌دانم دوست دارد از اینترنت برایش می‌آورم با ولع می‌قاید و در خانه می‌خواند.
- وضعیت خواندن و رعایت آواهای زیر زنجیری بچه‌ها خیلی بهتر شده و حالا ده نفر که خوب می‌خوانند و حدود ۳-۴ نفر مسلط به خواندن داریم.

- یکی از دخترها خیلی ناآرام بود و موقع خواندن بیرون می‌رفت، صندلی اینطرف و آنطرف روی زمین می‌کشید. یک‌روز او را «مربی کتابخوانی» کردم. خوشحال شد، گفت من بروم بیرون و بیایم (برای اجرای نقش) وقتی وارد شد سلام و خوش و بش کرد.
- وقتی شروع به خواندن کرد با بچه‌های دیگر حسابی شیطونی کردیم. همه کارهایی را که خودش می‌کرد انجام دادیم من صندلی را کشیدم و پشت میز شروع کردم به نوشتن گفت چه کار می‌کنی؟ گفتم مشق می‌نویسم گفت دفترا را جمع کن گفتم نه من هم گوش می‌دهم هم مشق می‌نویسم (مثل خودش) دوبار که تذکر داد و من گوش ندادم به آرامی دفترا را از من گرفت. کاری که من بلد نبودم و خانم قریشی به من یاد داده بود.
- مادرها بسیار سپاس‌گزارند و می‌گویند که دخترانشان از وقتی به این کلاس‌ها می‌آیند خوب شده‌اند.

خانم سودمندی مربی کلاس‌های چهارم پنجم ششم / پسران

- اوایل که من کلاس را تحویل گرفتم همه فقط می‌خواستند فوتبال بازی کنند. حاضر نبودند گوش بدهند و نظم را رعایت کنند. حالا صندلی‌ها را گرد می‌چینند، گوش می‌دهند، اگر کسی هم فوتبال را مطرح می‌کند عده‌ای در کلاس اصرار دارند و به آنها می‌گویند کتاب را بخوانیم. ببینیم چه طور می‌شود، بعد برویم.
- یکی از بچه‌ها که بیش فعال و خیلی شرّ بود حالا با اجازه حرف می‌زند، رفتارش خیلی اصلاح شده و کمتر دعوا می‌کند.
- همه‌شان کتابخوان شده‌اند. بیشتر مواقع وقتی می‌خواهیم کتابی را بلندخوانی کنیم خوانده‌اند.
- آزادشان می‌گذارم که اگر دوست ندارند در کلاس باشند بروند بیرون بازی کنند ولی اصرار دارند که کتاب بخوانند. چون پسرند و از بچگی تابستان‌ها کار هم می‌کنند کمرو نیستند و توانمندند و اعتماد به نفس دارند.

خانم کمالی مربی کلاس‌های چهارم و پنجم و ششم / دختران

- اوایل رعایت نوبت نمی‌کردند. همه چیز را برای خود می‌خواستند. حتا استفاده از وسایل را حالا همه یاد گرفته‌اند با هم کنار بیایند تا جایی که وسایلشان را به هم قرض می‌دهند.
- اوایل وقتی می‌گفتم کلاس را تمیز و جمع کنید و بروید خیلی‌ها می‌رفتند اما حالا احساس مسئولیت می‌کنند و همه با همکاری هم کلاس را تمیز می‌کنند.
- ابتدا غلط‌آملائی زیاد داشتند اکنون بسیار بهتر شده‌اند و از غلط‌هایشان کاسته شده است.